

Сідун Юлія Олександрівна
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Поліщук Марина Геннадіївна
к.ю.н. доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Ризик виникнення конфліктних ситуацій в нашому житті є досить високий. Звернення до суду не завжди може бути неприйнятно з огляду на причини морально-психологічного плану. Саме у таких випадках вихідом може бути застосування медіації як альтернативного способу вирішення спорів (АВС). Дійсно, медіація — це «мистецтво мирних переговорів».

Слід зазначити, що в Україні медіація ще не набула широкого поширення, що пов'язано, насамперед, з її яскраво спрямованим приватноправовим характером і специфікою взаємодії сторін та медіатора.

Зазначимо, що сьогодні термін «медіація» розглядається у законодавстві по-різному.

Зокрема як:

1) як синонім «посередництва»

Дійсно, медіація — це використання посередників для виходу із конфліктної ситуації.

Медіація — це метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і визначити конфліктну ситуацію так, щоб вони сторони конфлікту змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв би усіх учасників конфлікту.

У практиці посередництва чітко різняться дві основні юридичні моделі, в яких реалізується медіація: приватна і інтегрована.

Приватна медіація розглядається і регламентується як самостійний вид професійної діяльності з врегулювання правових спорів. Реалізація цієї моделі припускає введення окремих організаційно-правових форм для здійснення діяльності з проведення примирних процедур, що забезпечують інституціоналізацію медіації як альтернативного способу вирішення правових спорів.

Як правило, це здійснюється шляхом прийняття окремих законодавчих актів, в яких регламентуються загальні положення про медіацію як про позаюрисдикційної процедури, розкриваються її принципи, закріплюються правові гарантії цього інституту, вимоги, пропоновані до медіаторів і організаціям, що надають допомогу в врегулюванні спорів за допомогою медіації. Важливо підкреслити, що приватна модель медіації не може реалізовуватися в діяльності юрисдикційних органів.

Для забезпечення їх активної участі в просуванні примирення сторін як пріоритетного способу вирішення спору прийнято формувати конструкцію

інтегрованої медіації, розраховану на особливості юрисдикційної діяльності і враховує специфіку процедур, в яких ця діяльність здійснюється. Інтегрована медіація розглядається та регламентується як спеціальна процедура і форма діяльності юрисдикційних органів (судів, нотаріату, судових приставів-виконавців і т.д.), яка спрямована на примирення сторін в рамках юридичного процесу.

Важливо підкреслити, що приватна модель медіації не може реалізуватися в діяльності юрисдикційних органів. Для забезпечення їх активної участі в просуванні примирення сторін як пріоритетного способу вирішення спору прийнято формувати конструкцію інтегрованої медіації, розраховану на особливості юрисдикційної діяльності і враховує специфіку процедур, в яких ця діяльність здійснюється. Щодо ж приватної медіації повинні бути розроблені і закріплені механізми взаємодії суб'єктів юрисдикційної діяльності та суб'єктів приватної медіації в рамках процесуальних форм і вимог [1].

2) як процес діяльності медіатора.

Медіація — це процес, в якому нейтральна третя сторона, медіатор, допомагає вирішити конфлікт, сприяючи виробленню добровільної угоди між конфліктуючими сторонами [2]. Тобто, медіатор допомагає вирішити конфлікт через полегшення процесу спілкування між сторонами, допомагає знайти шляхи вирішення проблеми.

3) як вид альтернативного врегулювання спорів (АВС).

Медіація — це альтернативний, позасудовий спосіб врегулювання конфлікту в якому нейтральна третя сторона (медіатор) допомагає сторонам в знаходженні взаємоприйняттого варіанта вирішення їхнього конфлікту. Медіатором є особа, яка пройшла відповідну підготовку та атестацію з обліком усіх стандартів та вимог передбачених для акредитації медіаторів, володіє спеціальними знаннями та навичками необхідними для здійснення процедури медіації [3]. Тобто, медіацію розглядають через залучення медіатора для позасудового врегулювання конфлікту між сторонами.

Отже, можна говорити про такі ознаки медіації, як способу АВС: конфіденційність, мінімізація ризику публічного оголошення конфлікту, що є особливо важливим, зокрема, для справ, які є наслідком сімейних конфліктів, або у випадках, коли є побоювання, що конфліктна ситуація може вплинути на ділову репутацію суб'єктів спору [4].

Останній проект закону України про медіацію від 27.03.2015 р. № 2480 [5] дає таке визначення: «Медіація — альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора».

Сутність альтернативного способу вирішення спору підтримана тим, що в основу законопроекту принцип мінімального втручання держави в регулювання інституту медіації, а також правила добровільної участі, рівності сторін медіації, свободи медіатора у виборі методів проведення медіації. Разом з тим, держава встановлює необхідні положення і стандарти, які гарантують дотримання публічних інтересів у сфері медіації.

У відносинах інституту медіації та судової системи законопроект виходить із принципу органічного «вбудовування» медіації в існуючу правову систему. Задумано, що інститут медіації доповнює чинні правові інститути такі як мирову угоду в цивільному та господарському процесах, примирення в адміністративному судочинстві та кримінальному процесі тощо.

Підсумовуючи, вважаємо, доцільним має бути таке визначення медіації: медіація — це самостійний спосіб АВС та полягає у забезпеченні прийняття сторонами самостійного рішення зі спору за допомогою медіатора, який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і визначити конфліктну ситуацію так, щоб вони сторони конфлікту змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв би усіх учасників конфлікту.

Отже, вважаємо необхідним введення інституту саме добровільної досудової медіації, при якій суд має право рекомендувати медіацію сторонам, а сторони можуть відмовитися від цього.

Юридична практика в Україні в сфері альтернативного вирішення спорів на сьогодні обмежена досудовим претензійним порядком, а окремі спроби впровадження медіації, за відсутності ухваленого закону та належного інформування не має широкого розповсюдження. Таким чином, сподіваємося, що під впливом позитивних реформ, ініціатива щодо прийняття закону «Про медіацію» буде реалізована, а успішне його впровадження надасть знаходження під час вирішення конфліктної ситуації надасть пошук компромісу та збереження відносин.

Бібліографічні посилання:

1. Загайнова С.К. Медиация в нотариальной деятельности: основные модели и особенности их реализации // Нотариальный вестник // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://old.notariat.ru/press_4415_23.aspx.htm
2. Конфліктологія [Текст] : навчальний посібник / П. С. Прибутко [и др.]. - К. : КНТ, 2010. - 136 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pidruchniki.com/1584072020629/psihologiya/konfliktologiya>
3. Сергієнко О. В. «Медіація – альтернативний спосіб врегулювання спору»[Електроннийресурс].Режимдоступу: http://34400.net/news/olesja_sergienko_mediacija_alternativnij_sposib_vreguljuvannja_sporu/2014-05-22-2355
4. Притика Ю., Козляковська О. Медіація, як спосіб вирішення цивільноправових спорів [Електронний ресурс].Режим доступу: <http://ilandmanagement.com/Publication/45/>
5. Про медіацію: Проект закону України від 27.03.2015 р. N 2480 [Електронний ресурс].Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH1WW00A.html

Скляр Діана Олександрівна

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Андрієвська Людмила Олексіївна

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Важливе значення для забезпечення належного здійснення господарської діяльності в умовах сьогодення має встановлення відповідальності учасників господарських відносин. Це слугує необхідною передумовою функціонування всього механізму забезпечення законності і правового господарського порядку в Україні.